

EGY ISTENT KIÁSTAM

– Páskándi Géza versei - válogatás
Mányoki Endre, h, 12/05/2011

*Hang- és képtekercsek!
Idős időtlenség-szalagok!
Uram, épp te ne tudnád, mekkora kín,
ha rosszul tekered föl a kapcád?*

EGY ISTENT KIÁSTAM

PÁSKÁNDI GÉZA VERSEI

150.000

Temetőbogarak

Az egyik történelem-tekercs

Történelmi ritmus

Favágók

Futkostam a sírdombokon

Egy istent kiástam

Sánta Vénusz

Anyu, lenyeltem a tűzoltózenekart

Szabálytalan strófák Radnótihoz

Lapsus lingual(is)

Vákuum teje

Hívó nyájterelés

Színek után

Zenélő ábécé

Ars poetica a pusztán

Megy egy ember

Hagyakozás

Táplálkozási piramis

Versek a költőhöz

Írások Páskándi Gézáról

*

Egy szótár megjelenésére

Nincsenek hadaim - döbbenek rá olykor dühödten.

S ímé, most 150. 000 válogatott katona feszeng és toporog mögöttem.

Több, mint a Rákóczié, mint a Mátyásé s én is toboroztam

néhány százat örök seregemhez.

150.000 magyar szó! Bajszos öreg katonák,

pelyhező' állú szó-fiókák, költők állandó hadserege,

elég vagy minden győzelemhez!

(1956)

TEMETŐBOGARAK

Ha éltél eddig fülledt izgalomban,

hogyan lelsz-e lényt, akiben irgalom van

és eltemet,

most boldogan nyugodj meg!

Van férges földnek,

rovára rögöknek,

kik fantasztái valami öröknek,

s földetlenül nem hagynak, ne rettenj,
mert nem marad itt senki temetetlen!
(1958)

AZ EGYIK TÖRTÉNELEM-TEKERCS

Hang- és képtekercsek! Idős időtlenség-szalagok!
Uram, épp te ne tudnád, mekkora kín,
ha rosszul tekered föl a kapcád?

TÖRTÉNELMI RITMUS

Napilap. Hetilap. Havilap.
Reggeli s esti lapok.
Ha nem lenne többé tél, tavasz, ősz,
nyár, s nem jönne föl a hajnali nap,
s nem szökne dombra kakas -
tévéműsor s rikkancs vón' a vigasz:
megy az idő.
Változom.
Vagyok.

FAVÁGÓK

Két ember fűrészel: dől előre-hátra
Mintha egymás izzadt
Keze után nyúlnának
Baráti kézfogásra
S nem érik el: köztük a fűrész

FUTKOSTAM A SÍRDOMBOKON

Futkostam a sírdombokon,
mezítláb, a talpam alatt,
mint mákszemek úgy hulltak el
zizge-zajú kisbogarak.

Nem tudtam én akkor ottan,
hogy alattam mind halott van,
nem tudtam, hogy halottakon
önmagamat táncoltatom.
Sírról sírra egyre szálltam,
tapicskoltam a halálban,
jaj, anyácskám, én nem tudtam,
hogy alattam alagút van,
s halott van az alagútban.
(Kolozsvár)

EGY ISTENT KIÁSTAM

És akkor lassan
Egy istent kiástam
Ásóval és lapáttal
Három méter mély gödörből
Első' istenemet kiástam
Levertem róla a sarat
Meg kifíjírtam az orrát
Ültettem az apró edényre
Hadd nyögje ott a sorsát
Isten pesztrája lettem lassan

S keresgélni kezdtem - magasban
Felnyúltam érte, mint egy légyért
Elkaptam - zümmögött
Isten? Nem isten? A lélek érte föntjárt
Az ész csak hümmögött

Ha fönthagyom - repülni fog
Ki - sohase tapintom
Ha lerántom - hiányzik fönt
Nem lehet többé titkon
Kellene egy isten föntre
Kellene egy lentre
Pesztrálnám a két kis istent
Tente, isten, tente

SÁNTA VÉNUSZ

Fény volt ő is, de eljutott az árnyig.
Kölyök-vággyal meglestem sánta Sárít.
Komisz legények döntötték a sárba,

mert könnyen hull, kit elhagyott a lába.

A teste térdig tékozló tökély volt,
s nyakára röppent néhány fura-kék folt,
részeg fogaknak vaksi vétek-varja,
és nem volt csősz, hogy onnan fölzavarja.

S egy boros férfi, mint múltunk törökje,
ma Sárin mankót s szenteket tör össze,
mint barbár, ki a falhoz szobrot lódít,
egy sánta Vénuszt, fordított milóit.

ANYU, LENYELTEM A TÚZOLTÓZENEKART

Mennyi zene a romlásban, uram!

Gyermekkoromban oltják a meszet,
kender rohad, bugyborékol mocsár,
s béka vartyog, mintha beleimben.

Ott hó gerince tompán roppan,
majd cseperész, mintha kaparna
valami cirmos
valami ajtón -
valamerre.

Ki az örült, aki nem érzi,
mennyi zene van a romlásban.
Hogy' sustorog a halál
fazekán -
a változásban.
Mennyi zene
van a halálban.
De máris nyár van.
Kisvárosi romlás.
Egy apró gyermek odafülel hasára:
„Anyu, lenyeltem a tűzoltózenekart!”
Mennyi zene, mennyi zene,
s mikor lesz vége egyszer.

A gőzök fegyvertényei.

A hamvadás fortélyai.
A szüret rikoltásai.

Édesded must
zsibolyog kád jászlában.
Vén szőlőtőke
zörren kopár gyászában.

Mennyi zene a romlásban, uram.
Fekszem - recsegő ágyon,
s mellkasomban
pici vasutak,
mákszemnyi váltókezelők,
kávédaráló-mozdonyok
indulnak valahova.

Mégsem valahova.
Csak egy nádas felé,
ahol fúj a szél,
s már nem szabad-éhű farkasok,
hanem táplált farkaskutyák
vonítanak.

Mennyi zene a mellemben, uram.

Minek dómok kongásáért,
dzsungel-dobok tamtamjáért
messzebeli utazás,
midőn itt a mellem táján
közel s kicsiny a világ.

Kísértet-kastély. Szellemorgonái:
öreg dohoknak dohogási,
penész-lepkéknek suhogási,
s micsoda baglyok huhogási!
Mifene pán ugrál miféle sippal,
Mily' kacskaringós egy trombita
tusakodik polippal?

Mennyi zene! Bordák redőnye mögül szól.
Kint hallgatom: suhanc-fejem
nem jut e drága mulatóba.
Pedig enyém e zenekar, uram!
Pedig én nyeltem le valamennyit!
Jól emlékszem:
a tűzoltóbandát legelőbb,

majd „száz vasutat, ezerét”,
özvegy karót és deddel jászlat,
vonító farkaskutyákat,
sípoló kísértetet,
mint Empedoklészt az Etna torka -
tűzet, vizet,
minden elemet én nyeltem le.

Hát ne csodálkozz, ha végül e banda
melledből csak kifelé fújja.
Világ tején szívta a kottát,
s mint buborékot - most visszafújja.

SZABÁLYTALAN STRÓFÁK RADNÓTIHOZ

„Sárral kevert vér száradt fülemen.”

Mit ér sáros, véres fülével
egy ártatlan s magyar.
Ártatlanság: magában is nevetség,
hát még súlyaival!

Az ártatlanság tudod, mit ér?
Tengerbe folyt édes víz-ér.
És mennyit ér az angyal-arc?
Köpet égesse, flegma-kvarc.
Mit ér, tudod, a jóhiszem?
Vámon elveszik, ha réven
átviszem.
S tudod, mit ér, ha mókust bámul
sokáig az ember?
A vadász már nem a kis bundást
tartja szemmel,
hanem téged s nyomodra kap.
Mit lebkesség, szeszély, fuvallat,
s a nonszensz: tiszta táj.
A hexameter? Egy ember, sok ember...

Mit ér az, ami fáj?
A bárányvér, midőn farkas is már
nyaldossa sebeit...
Mit ér szökellő jambusod, ha
rágalom kúszik
zászlórúdon is, egyebütt, -
és mit - ürös morajban

egyszerű derűd?
Áldozat, Szent Naivitas, mit ér?
Ha Kívületek nincsen fehér?
Mert mit bánnám én a piszkot is,
ha minden mocskos lenne már:
a hó, a dér, a hattyú és sirály.
De látod, tiszta vagy te is.
Mit ér nyílt mező - gyolcsos homlokod?

Lent a sárban
Te már jobban tudod.

LAPSUS LINGUAL(IS)

Légy hiszékeny
Istennek még nyelvbotlása is teremtés
Egy szörnyállat épp úgy sütkérezik
a meg-nem-ismételhető napon
mint pulikölyköd, „az aranyos”

SÜTKÉREZIK AZ ÖNFELEDTSÉG NEM VITATHATÓ JOGA

Tenger homokján gyönyörű nők
a Minden sugarával
valami ritmus záporával
együtt nyögnek
bár sóhajuk nem-hallható
igaz, a nap hördülése is torkig csönd
tenger homokján a gyönyörű nők
akár a GONDOLATTALAN maga
s a szörnyállatok, valami isten nyelvbotlásai
magukat-feledők

Csak te könyörögsz minden nyelvbotlásért
kegyelmet a sajtóhibákért
rohanva-elírásért, nagy tudatlanságért
számúzve minden önfeledtből
zsivajból, némaságból
TE
örök irigykedője
remek nőstényeknek
és a gyönyörűséges, irigylésre oly méltó
monstrumoknak -

VÁKUUM TEJE

A partja MILYEN NYUGTALAN ---

Őlik egymást és lefeküsznek
mint a szadista szeretők
vagy félig-mazochista nők
s talpig-kegyetlen férfiak

ITT MINDEN PÁRJÁT MEGLELI

S te szelíd világot akarsz ---
hol az alázat még büszke
hol égre semmi sem kiált
és ha igen - polémiát
midőn az argumentum robban

ELLENÉT MINDEN MEGLELI

Mégis remélj, mert hátha nyersz ---
reménytelenbe nem feküdhetsz
hókítaná ágaid zöldjét
a túl hosszú tél s ha mégis nyernél
erőd már zöld öröme nem lesz

KIÚTJÁT MINDEN MEGLELI

Nézd, az Ész egérutat lel
mint lyukba cincogás - fut úrbe
s ha Vákuum szívna el szomjasan
lám - a Térnek is tőgye van
így képzeled, S MÁR MINDEN JÓL VAN.

HÍVÓ NYÁJTERELÉS

(részlet)

Őszön a lelkem úgy ödöngöködött,
mintha olgásznék lassan páldogálva.
a nagy időben csak eszem piroskált
és péteredvén hős dalra tassult.
Aligdorottyult bódogzón a lélek,

féligdömén a test már átmihálylott, -
gáspárszor mondtuk abbaákosulva,
hogy pistulásunk rég beandorult.
Sándortunk és józseftünk épp elégszer,
péterni pétertünk és pálni páltunk,
és nyiltan éltünk ájeren - rohanvást,
oly egyszerűn és egyszerűin, akáregy
jónás meg jónás majd megintleg jónás,
s nem adtuk lent emilben egyre lennebb,
de egyre fölnebb adtuk fönt a tassban,
dórén kérdeztük: tán tőhötömebb,
s ki itt leóbb és jaj, ki leonórább,
ahelyett, hogy alfonzainkat féltnénk
és lőrincbéli lukréciaságunk!
Hiszem: henrikre jó majd henrietta,
és lesz majd út bertától fülöpig,
hisz böcsülhattunk újévig helénszer,
alig-alig vagy féligabigéltük,
mi szinte mintha s majdnem jonatános!
Antalzatán, tudom, hogy följenőül!
Levandalult? Majd föl-fölvendelül,
s repeshet már égigkornéliázva,
salamon-szép ivánzó Orsolyánk!
Segélj hát nékem gergős ondulásom,
terézkedőn s ha kell, hát áronulva,
edéskedjem imrintve - margitáson,
föl, föl szervácsi, indulj bonifácsi!

SZÍNEK UTÁN

Talpig fagyban a jegenyék
Kék kék kék

Szaladj kisfiam a tejért
Fehér fehér

A birsalmát várva várta
Szekrényünkön egy kosárka
Sárga sárga

Vágóhídon döng a bika
Pokoltüzes az orrika
Zsíros-piros

Él pedig de mintha halna

Barna barna

Talán a fehérség szülte
A fekete csak átszűrte
Szürke-szürke

Őszes ágon varjú-gerezd holló-szállat
Nagykendője az anyámnak
Fehéreim koromlója
A szivárvány Koporsója
Bűn barnája vérem sója
Fekete

Kékségünkön átszáll
A pirosság nyila
Lila

Elmennék a kékkal
Sötétes fecskékkel
Fanyar-szájú nőkkel
Kardvonó felhőkkel

Vad-zöldet varázslok
Pirosat parázslok
Sárga epét hányok
Hívnak lila lányok

Jaj kit is segítek
Kit is színesítsek
Kékítőt kékítsek
Barnát feketítsek

S milyen szín is vagyok
Hogyha kék-zöld vagyok
Szobámban megfagyok
Sárgítnak a nagyok

Elmennék elmennék
Szarvas-űző messze
Csöngettyű-fehérnek
Varjú-ház ereszre

Megállnék megállnék
A kékségek táján
S lennék pici rúzsolt
Szűzmária száján

ZENÉLŐ ÁBÉCÉ

Itt az este, itt az éjjel
a zenélő ábécével!

A aranyalma almon alszik
Á ásó áskál ásítózva
B bokor berekben bóbiskol
C Cirmos cincogót cirógat
Cs csordák csengője csöndesül
D dúdol dajka, dűnnyög dunyha
E-É estike ég estelente
F fű fáradtan fészkelődik
G Göncöl gördül, gúnár gubbaszt
Gy gyér gyepen egy gyönyörű gyík
H házibácsi, hú, de horkol!
I illat illan, illedelmes
J jászolhoz jut jámbor jószág
K kiskakas kobakja kókad
L liliomszál lankad lágyan
Ly lyukba menyét rejti selymét
M mackó mormog, málna moccan
N ni, megnőtt a nagyállomás!
Ny nyulacska nyúl nyoszolyára
O-Ó ordas ormon ólálkodik
ö-ő őzike ösvényen ődöng
p pille pillog, pók pislákol
R réten ritka ruca rebben
S Sajó sután sutba surran
Sz szúnyog szunnyad szenderülve
T-Ty tikkadozva tyúk téblábol
U-Ú utas útnak indul úton
Ü-Ú űzött ürge üregbe ül
V valahol vadvirág virraszt
Z zizge zuzmót zerge zörrent
Zs zsurló, zsálya zsongva zsendül

Itt az este, itt az éjjel
a zenélő ábécével!

ARS POETICA A PUSZTÁN

El kell mennem
addig a házig.
S ha teteje

közben beázik?
El kell mennem
addig a házig.
S ha minden lakója
holtra fázik?
El kell mennem
addig a házig.
S ha belőle már csak
gerenda látszik?
El kell mennem
addig a vázig.
S ha lent vályog-közét
egerek töltik?
El kell mennem
addig a földig.
S ha zsuppját fűbe
eső döngölte?
El kell mennem
abba a földbe.

MEGY EGY EMBER

Megy egy ember. Vajon hova?
S honnan vajon? Van otthona?
Megy egy ember. Vajon elér
Oda, ahol csahol a cél?

Megy egy ember. Ki tudja, hol?
Banános délen bandukol,
Vagy ösztövéres északon,
Tócsán, jegen át, évszakon.

Megy egy ember. Ki tudja, mit
Keres s keres-e valamit?
S ha nem keres, hát mért megyen
Konokul annyi völgy-hegyen?

Megy egy ember, s amit talál,
Több lesz, mint az okos halál?
Sós verejték vajon felér
Azzal, amit kínál a cél?

Megy egy ember. Ki tudja, hol,
S hogy megpihen-e valahol,
Hány éve jár, mi a neve,

Van-e szülendő gyermeke?

Megy egy ember. Mit se tudok.
Sarkában hű kutya: az ok.
Előtte abrakos lovak,
S mint zab ropog – az okozat.

Megy egy ember. Szeretem-e?
Tükröm lesz-e lehelete?
Elbírom-e, ami nehéz,
Az együttlét ítéletét?

Megy egy ember. Gyűlölete
Engem vajon megölet-e?
S ha nem engem, akkor ki mást,
S ki ad neki feloldozást?

Megy egy ember. Azt öleli,
Azt áldja és meg azt öli,
Ki éppen úgy megy, bandukol,
Ki tudja mért, ki tudja hol.

Megy egy ember. Megy, nem lohol.
Látjuk-e egymást valahol?
Ki tudja, egyszer rám talál,
S előbb vajon, mint a halál?

HAGYAKOZÁS

Van egy pipám: matróz-pipa.
Örökölje ezt Gusztika.

Van egy könyvem: ezt titokban
annak adják, kitől loptam.

Lazicsék az esték árnyán
törjék be a pakli kártyám.

Késett honoráriumom
Kálmán fecsélje el rumon.

A szobám annak adatik,
aki éppen benne lakik.

Annak adom tündérlakom,

ki tud bemászni ablakon.

Ágyam alatt egér cincog -
Lajos macskámé, amit fog.

Irigy orrok alá tormát
dörzsölök: a sorsom ormát.

Jobb, ha inkább fügét mutat
versem nekik, semmint utat.

Szép ajándék: egy rím-készlet:
a nagyon rossz költőké lesz.

Életszegény novellisták
kapnak majd egy téma-listát.

Ja, egy elhalasztott vizsga!
Tegye le egy óvodista.

A szeretőm, ha még szeret,
fogja meg az emlékemet.

A siheder-Ádámoknak
kosár tiltott almát hozzak.

Búsak mosolyom őrizték,
búmat vígak lúdbőrözzék.

Édesanyámé a szívem,
amilyen volt, oly szelíden.

Eléggé új szürke ruhám
apámra simuljon puhán.

Őrizze a kabát övét;
viseltem én is az övét.

Nagynénémnek pápaszemet
vegyetek, ha kapni lehet.

S nekem csak egy csomag szivart,
se ideges, se oly zavart

ne legyek, ha számon kérik,
miért éltem annyi évig.

TÁPLÁLKOZÁSI PIRAMIS

Apa csókol anyát anya csókol kislányt

Kislány csókol babát

Baba csókol istent

Isten csókol semmit

Mit mondjak még

Ennyit

1. A feladat megnevezése: **Értékelési szempontok**